

Handläggare

Christin BjuggrenEgerbrandt
Telefon: 085080801532

Till

Kungsholmens stadsdelsnämnd
2020-11-26

Remiss Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024, KS 2020/923

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Förvaltningen är positiv till att det tas fram ett nytt förslag till program för anhörigstöd efter att nuvarande löpt ut. Insatser för att stödja anhöriga är av största vikt och i förslaget till program lyfts anhörigas egna behov fram på ett bra sätt. Programmet känns dock, enligt förvaltningen, bitvis svåröverskådligt och långt. En kortversion behövs för att kunna implementera programmet i alla verksamheter och hos alla yrkeskategorier.

Vid utvärderingen av det nuvarande programmet framkom att det behövs ett basutbud av generella insatser. Om syftet med ett basutbud är att skapa en likställighet i staden bör det, enligt förvaltningen, i förslaget till nytt program slås fast vilka insatser som ska ingå i basutbudet. Det bör tydligt framgå att om individuella behov finns så ska dessa tillgodoses på det sätt som är bäst för den enskilde anhörige.

Förvaltningen vill även framhålla vikten av att hålla isär Regionens och kommunens kompetenser och ansvarsområden.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått förslag på Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024. Remissen ska besvaras senast 2020-12-11. Det nuvarande programmet för stöd till anhöriga 2017-2020 löper ut. Socialnämnden fick i uppdrag i budget 2020 att utreda hur stödet till anhöriga som drabbats av skjutningar och dödligt våld kan förbättras.

Äldreförvaltningen och socialförvaltningen har arbetat med att följa upp och utvärdera det nuvarande programmet. Utvärderingen har pekat på behovet av ökad samordning och likställighet samt

utveckling av arbetssätt och stödsystem. Det finns också behov av att tydliggöra roller, målgrupper och ett basutbud av generella insatser. Anhörigperspektivet behöver spridas bland stadens medarbetare och det finns behov av att utveckla samarbetet med civilsamhället och Regionen. Tillgängligheten till information för anhöriga behöver förtydligas.

Föreliggande förslag till nytt program för stöd till anhöriga har utarbetats i samverkan mellan äldreförvaltningen, socialförvaltningen, kompetenscentrum vuxna och kompetenscentrum barn och unga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen i samverkan med socialtjänstavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen 2020-11-19, i pensionärsrådet 2020-11-23 och i rådet för funktionshinderfrågor 2020-11-19. Synpunkter framgår av protokollen.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen anser att hänsyn har tagits till både kvinnors och mäns perspektiv och att förslaget till program för stöd till anhöriga bidrar till ökad jämställdhet.

Ärendet

Stockholms stads program för anhöriga beskriver hur staden ska arbeta med stöd till anhöriga. Målet är att ha ett anhörigperspektiv som genomsyrar alla verksamheter och yrkesgrupper som möter anhöriga. Syftet är att öka kvaliteten i Stockholms stads socialtjänst så att anhöriga har en bra livssituation, en god fysisk och psykisk hälsa och får likvärdiga insatser oavsett var i staden de bor.

Socialtjänstens ansvar att erbjuda stöd för att underlätta för anhöriga som frivilligt vårdar, hjälper eller stödjer en närstående som är äldre, långvarigt sjuk, har en funktionsnedsättning eller en missbruks- eller beroendeproblematik regleras i 5 kap 10 § socialtjänstlagen. Det ska finnas en preventiv ansats i stödet till anhöriga för att förebygga att den anhörige blir fysiskt och psykiskt utsliten. Stödet ska kännetecknas av individualisering, flexibilitet och kvalitet. Den preventiva ansatsen kan kopplas till mål 3, en god hälsa och välbefinnande, i Agenda 2030.

Socialtjänsten i staden kommer även i kontakt med andra målgrupper av anhöriga som inte omfattas av bestämmelserna i 5

kap 10 § socialtjänstlagen och med anledning av detta har målgruppen breddats i förslaget till nytt program för anhörigstöd. Målgrupper för programmet föreslås vara:

Anhöriga till personer som omfattas av bestämmelsen i 5 kap 10 § socialtjänstlagen.

Anhöriga till personer som är äldre.

Anhöriga till personer med fysisk sjukdom eller funktionsnedsättning.

Anhöriga till personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning.

Anhöriga till personer med missbruk eller beroende.

Anhöriga till personer som inte omfattas av bestämmelsen i 5 kap 10 § socialtjänstlagen.

Barn till anhöriga.

Anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism.

Anhöriga till personer med en kriminell livsstil.

Anhöriga till personer som drabbats av skjutningar och dödligt våld.

I remissen konstateras att stadsdelsnämnderna är olika organiserade vilket gör att det kan se olika ut hur och av vilken funktion stödet till anhöriga ges. Stödet kan ges individuellt eller i grupp. Det stöd som utförs ska bygga på evidensbaserad praktik.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda anhöriga ett basutbud av service, råd och stöd samt erbjuda ett basutbud av generella insatser i form av vägledande samtal, information och anhöriggrupper/träffpunkter.

Klargörande av begrepp som används i programmet

Med närstående menas den som tar emot omsorg eller vård och stöd. Med anhörig menas den som vårdar eller stödjer en närstående. Med stadens socialtjänst menas äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt omsorg om personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att det tas fram ett nytt förslag till program för anhörigstöd efter att nuvarande löpt ut. Insatser för att stödja anhöriga är av största vikt. I förslaget till program lyfts anhörigas behov fram på ett bra sätt. I samband med att närstående ansöker om hjälp och stöd så ska handläggaren även ta hänsyn till den anhörigas situation och behov av stöd. Det är viktigt att den anhörige informeras om vilka insatser som hen kan ansöka om för egen del men även vilka insatser den närstående kan ansöka om och

som underlättar för den anhörige. Det är enligt förvaltningen bra att anhörigas egna behov av stöd lyfts fram.

Programmet känns dock, enligt förvaltningen, bitvis svåröverskådligt och långt. Vissa inslag känns ovidkommande och vissa avsnitt upprepas på flera olika ställen. I vissa fall specificeras och exemplifieras på ett sådant sätt att grupper exkluderas. I texten blandas orden kvalitén och kvaliteten och på något ställe används ordet anhörig felaktigt där det borde stå närstående. En kortversion behövs för att kunna implementera programmet i alla verksamheter och hos alla yrkeskategorier.

Vid utvärderingen av det nuvarande programmet framkom att det behövs ett basutbud av generella insatser. I programmet ges exempel på insatser som stöd till anhöriga. Om syftet med ett basutbud är att skapa en likställighet i staden bör det, enligt förvaltningen, i förslaget till nytt program slås fast att vissa generella insatser ska finnas inom samtliga stadsdelsnämndsområden samt vilka insatser som ska ingå i basutbudet. Det bör tydligt framgå att om individuella behov finns så ska dessa tillgodoses på det sätt som är bäst för den enskilde anhörige.

Under avsnitt 4, Anhöriga, beskrivs olika grupper av anhöriga, vilka diagnoser deras närstående kan ha och exempel på stödinsatser för olika målgrupper. Detta avsnitt känns, enligt förvaltningen, väldigt egendomligt. Under rubriken Anhöriga till personer som är äldre ges beskrivs endast demens och under rubriken Anhöriga till personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning handlar det endast om schizofreniliknande tillstånd. Genom att exemplifiera och specificera på detta sätt exkluderas andra målgrupper och diagnoser.

Under avsnitt 5, Stöd till anhöriga, ges exempel på olika stödinsatser. Där står bland annat att stöd ska ges i form av information om den närståendes sjukdom, funktionsnedsättning, prognos och möjligheter till stöd. När det gäller information om sjukdomar, funktionsnedsättningar och prognos vill förvaltningen mena att detta är Regionens ansvar och inte kommunens. Programmets syfte är att öka kvaliteten i Stockholms stads socialtjänst så att anhöriga har en bra livssituation, *en god fysisk och psykisk hälsa* och får likvärdiga insatser oavsett var i staden de bor. Förvaltningen vill även här framhålla vikten av att hålla isär Regionens och kommunens kompetenser och ansvarsområden.

Avslutningsvis i förslaget till nytt program för stöd till anhöriga finns en åtgärdslista för programtiden. Åtgärdslistan bör enligt förvaltningen kompletteras med en tidplan. För att ge effekt under programtiden bör åtgärderna genomföras snarast.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Lena Slotte
Avdelningschef

Bilagor

Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024.